

Henryk Dubowik

Polonistyka w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Bydgoszczy

Biuletyn Polonistyczny 18/4 (58), 24-28

1975

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

POLONISTYKA W WYŻSZEJ SZKOLE PEDAGOGICZNEJ W BYDGOSZCZY

Organizacja

Wyższa Szkoła Nauczycielska w Bydgoszczy została założona w r. 1969 jako samodzielna wyższa uczelnia, prowadząca początkowo jedynie trzyletnie studia zawodowe. Już w r. 1973 rozpoczęto jednak w uczelni rekrutację na czteroletnie jednolite studia magisterskie, a od 1 października 1974 r. przyznano jej prawa Wyższej Szkoły Pedagogicznej. Funkcje rektora sprawowali kolejno: doc. dr hab. Jerzy Danielewicz, prof. dr Bogdan Głębowicz oraz - obecnie - doc. dr Edmund Trempała.

Szkoła obejmuje trzy wydziały: Humanistyczny, Pedagogiczny oraz Matematyczno-Przyrodniczy. W obrębie Wydziału Humanistycznego działa Zakład Filologii Polskiej (od r. 1971 - Filologii Polskiej i Bibliotekoznawstwa), kierowany od początku przez doc. dra Jerzego Koniecznego, obecnego prorektora WSP.

Zakład dysponuje dotychczas jedynie niewielkim księgozbiorem podręcznym własnym, może jednak opierać pracę na bogatych zbiorach Biblioteki Głównej.

Trzyletnie studia zawodowe w zakresie filologii polskiej ukończyło w latach 1972-1974 - 169 absolwentów studiów dziennych i 163 absolwentów studiów zaocznych. W r. 1975 dyplomy otrzyma jeszcze 104 studentów dziennych i 37 zaocznych, po czym cykl trzyletni ulegnie likwidacji, rozpocznie się natomiast trzeci już rok jednolitych studiów magisterskich i uruchomione zostaną studia drugiego stopnia.

Kadra naukowa

W Zakładzie Filologii Polskiej WSP zatrudnieni zostali przede wszystkim dawni pracownicy Studium Nauczycielskiego, którzy uzyskali stopnie naukowe doktora na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytecie Warszawskim oraz w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Gdańsku. Jako asystentów zaangażowano natomiast głównie nauczycieli szkół średnich, którzy podjęli pracę naukową mając już pewne doświadczenia pedagogiczne.

W roku akad. 1974/75 kadra pracowników naukowo-dydaktycznych Zakładu przedstawiała się następująco:

docenci: Jerzy Konieczny (kierownik Zakładu), Zdzisław Mrozek, Franciszek Żmizdiński (historyk), Henryk Dubowik (zatrudniony na godzinach zleconych);

adiunkci: dr Andrzej Otfinowski (językoznawca), dr Bolesław Pękala;
st. wykładowcy: dr Władysław Jeż (językoznawca), dr Jan Panasewicz, dr Jan Malinowski (zatrudniony na niepełnym etacie);

st. asystenci: mgr Stanisława Gierulska, mgr Maria Gutowska, mgr Maria Mościcka, mgr Krystyna Osenkowska, mgr Barbara Roganowicz-Foltyn.

W latach poprzednich zatrudnieni byli ponadto - przez pewien czas - w Zakładzie: dr Jan Data, mgr Emilia Kostjuk-Łuczak oraz mgr Helena Zielińska.

Praca naukowa

Zainteresowania badawcze polonistów z bydgoskiej WSP skupiały się przede wszystkim wokół literatury regionalnej. Wiele opracowań poświęcono zwłaszcza Adamowi Grzymał-Siedleckiemu, opierając się na materiałach rękopiśmiennych zgromadzonych w Izbie Pamiątkowej pisarza (zorganizowanej przez Miejską Bibliotekę Publiczną w Bydgoszczy), dokumentacja zaś życia literackiego i teatralnego w województwie bydgoskim była przedmiotem licznych prac dyplomowych studentów.

Wyniki badań były publikowane przez Bydgoskie Towarzystwo Naukowe w ramach "Prac Wydziału Nauk Humanistycznych" - seria B (przeznaczona dla Komisji Języka i Literatury, której członkami są przede wszystkim poloniści z WSP). W serii tej ukazały się dotychczas - oprócz monografii i prac językowych - następujące zeszyty zbiorowe:

3. H. Dubowik, J. Konieczny, J. Malinowski: Polska powieść historyczna. Wybrane zagadnienia z dziejów recepcji i warsztatu twórczego, 1968

4. W kręgu Adama Grzymały-Siedleckiego i dramaturgii polskiej. Red. J. Konieczny, 1970

6. Szkice z historii i teorii literatury. Red. J. Konieczny, 1971

7. Z problematyki gatunków i prądów literackich XIX i XX wieku. Red. J. Konieczny, 1972

8. Z badań nad twórczością literacką na Pomorzu w XX wieku. Red. J. Konieczny, 1973.

9. Wokół zagadnień publicystyki literackiej. Red. J. Konieczny, 1974.

W serii "Prace Popularnonaukowe" BTN ukazała się ponadto książka "Bydgoszcz w latach 1920-1970", obejmująca m.in. artykuły o poezji, krytyce, prasie i życiu teatralnym miasta, opracowane przez H.Dubowika, J.Malinowskiego, Z.Mrozka i J.Koniecznego.

Mając możliwość druku w wydawnictwie o zasięgu ogólnopolskim - prace BTN są firmowane przez Państwowe Wydawnictwo Naukowe - nieco mniej uwagi poświęcano publikacjom uczelnianym. Należy jednak wymienić spośród nich pracę Z.Mrozka "W kręgu narodzin polskiej powieści psychologicznej" (1971), która zapoczątkowała serię Studia Filologiczne, zaś z wydawnictw skryptowych - "Obraz literatury polskiej na Kujawach i Pomorzu Gdańskim w dobie zaborów", autorstwa J.Koniecznego i Z.Mrozka (1974). Poloniści z WSP publikowali ponadto liczne artykuły w miejscowej prasie kulturalnej, przede wszystkim w - nie istniejącym już - dwutygodniku "Pomorze".

Jeżeli chodzi o zainteresowania indywidualne pracowników naukowo-dydaktycznych uczelni, to doc. dr Jerzy K o n i e c z n y zajmował się przede wszystkim życiem literackim ziem północnych. Wyniki swoich badań ogłosił on m.in. w rozprawach: "Recepcja literatury polskiej na Pomorzu Gdańskim w latach 1864-1914" ("Rocznik Grudziądzki", t. V-VI), "Droga Sienkiewicza do czytelnika w zaborze pruskim" (BTN, z.3), "Kultura polska wśród mieszkańców Sępólna i jego okolic w dobie zaboru" (w: "Dzieje Sępólna i powiatu", Bydgoszcz 1974), w skrypcie "Obraz literatury polskiej na Kujawach i Pomorzu Gdańskim w dobie zaborów" oraz w artykułach zamieszczonych w "Obrazie literatury polskiej XIX i XX w."

Drugi kierunek jego zainteresowań badawczych wiąże się z twórczością Adama Grzymały-Siedleckiego: przedstawiał nie wydane rękopisy pisarza i skierowane do niego listy (BTN, z. 4, 6, 7), przygotował do druku i skomentował "Nie pożegnanych" dla Wydawnictwa Literackiego w Krakowie (1972), napisał ponadto rozprawę "Twórczość krytycznoliteracka Adama Grzymały-Siedleckiego", która ukaże się niebawem.

Za działalność badawczą w zakresie problematyki kulturalnej Pomorza XIX i XX w., a zwłaszcza za cykl opracowań dotyczących twórczości Siedleckiego, otrzymał w r. 1975 nagrodę wojewódzką II stopnia w dziedzinie nauki.

Doc dr. Zdzisław M r o z e k skoncentrował uwagę na prozie psychologicznej początków XIX stulecia i twórczości Ludwika Szyrmera (rozprawy: "Narodziny i rozwój pierwiastka psychologicznego w polskiej prozie narracyjnej" - BTN, z.7; "W kręgu narodzin polskiej powieści psychologicznej - studia o prozie narracyjnej Ludwika Szyrmera" - WSN, 1971; "O poglądach estetyczno-krytycznych Ludwika Szyrmera w świetle » Listów z Polesia « "

- BNT, z.6) oraz na literaturze regionalnej (studia: "Kaszubsko-pomorska dramaturgia w dwudziestolecu międzywojennym" - BTN, z. 4; "Pisarze ziemi pomorskiej w latach 1920-1970" - BTN, z.8; "Stowarzyszenia regionalne, czasopisma i ruch wydawniczy na Pomorzu po I i II wojnie światowej" - BTN, z. 9). Analizował ponadto pamiętniki Adama Grzymały-Siedleckiego (BTN, z.8) i Jakuba Wojciechowskiego, ostatnio zaś pracuje nad rozprawą poświęconą życiu teatralnemu na Kujawach.

Doc. dr Henryk D u b o w i k interesował się problematyką gatunków i prądów literackich XX wieku, ogłaszając na ten temat m.in. artykuły o prozie historycznej (BTN, z.3), o reportażu marynistycznym ("Ziemia Gdańska" 1971, nr 88), o wspólnych elementach w kierunkach literackich XX stulecia (BTN, z.7), o analogiach i kontrastach między literaturą, muzyką i plastyką (BTN, z.6). Jego obszerna rozprawa "Nadrealizm w polskiej literaturze współczesnej" (1971) wywołała żywą dyskusję wśród recenzentów. Kilka prac poświęcił również Adamowi Grzymale-Siedleckiemu, analizując jego komedie i powieści, zwłaszcza zapomniane i nie wydane (BTN, z.4, 8). Opublikował ponadto kilka prac z dziedziny bibliologii i bibliotekarstwa.

Dr Jan P a n a s e w i c z przedstawił szczególne funkcje języka warstw kulturalnych i języka literackiego (BTN, z.6) oraz "Wyznaczniki powieści egzotycznej" (BTN, z.6), przygotował również do druku rozprawę o twórczości Wacława Sieroszewskiego.

Dr Bolesław P ę k a l a badał przede wszystkim twórczość Stefana Żeromskiego, zajmując się m.in. problematyką jego utworów scenicznych z lat 1918-1925 (BTN, z.4) i poglądami pisarza na futurystów (BTN, z.6) oraz przedstawiając "Konstrukcje i destrukcje myśli publicystycznej Stefana Żeromskiego w latach 1918-1925" (BTN, z.9).

Dr Jan M a l i n o w s k i opublikował artykuły dotyczące polskiej powieści historycznej (BTN, z.3, 7); zajmował się ponadto publicystyką Adama Grzymały-Siedleckiego, analizując m.in. jego recenzje dotyczące dramatu i utworów historycznych (BTN, z.4, 9). Opracował informację biograficzną dotyczącą Siedleckiego oraz bibliografię jego bydgoskich publikacji (BTN, z. 4, 9).

Zainteresowania pozostałych pracowników naukowo-dydaktycznych Zakładu skupiają się także wokół literatury XIX i XX wieku. Mgr Stanisława G i e r u l s k a referowała sądy Grzymały-Siedleckiego o Dygasińskim, obecnie zaś pisze pracę o Kazimierzu Zalewskim. Literackim modelem dekadenta w prozie pozytywistycznej zajmuje się mgr Krystyna O s e n k o w s k a, obrazem społeczeństwa w powieściach Nałkowskiej i Perzyńskiego - mgr Maria M o ś c i c k a, poglądami grup konspiracyjnych skupionych wokół czasopisma "Sztuka i Naród" - mgr Maria G u t o w s k a. Mgr Barbara R o g a n o -

w i c z - F o l t y n opublikowała artykuł o pamiętnikach Bogusława Sujkowskiego (BTN, z.8) i pracuje nad rozprawą poświęconą Marii Kuncewiczowej. Wspomnieć wypada również, że dr Jan D a t a podczas swego pobytu w Bydgoszczy opublikował artykuł "Z dziejów felietonistyki wielkopolskiej" (BTN, z. 9).

Polonistyka literacka w Bydgoskiej WSP nie ma jeszcze bogatych tradycji, może się jednak poszczycić stosunkowo okazałym dorobkiem naukowym, prezentowanym tak we wspomnianych wyżej publikacjach, jak i na licznych sesjach, organizowanych przy współudziale Bydgoskiego Towarzystwa Naukowego i Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza. W planach badawczych założono przede wszystkim kontynuację prac nad szeroko pojętą literaturą regionalną oraz nad dokumentacją życia kulturalnego, m.in. w formie bibliografii i słowników biograficznych.

Doc. dr Henryk Dubowik